

Lijden

Lijden is, zeker in onze westerse maatschappij, niet echt een populair woord. De nadruk ligt eerder op genieten. Het succes van een leven wordt uitgedrukt in wat iemand bereikt heeft. Lijden wordt meestal gezien als een hinderpaal, een belemmering voor succes.

Hoe controversieel is het dat Elisabeth Elliot¹ zegt (met woorden van een zekere Ugo Bassi²): Wie veel geleden heeft, kan ook veel geven. We moeten ons leven beoordelen naar het verlies en niet naar de winst; niet naar de gedronken wijn, maar naar de uitgestorte wijn.

Mogen we, als we lijden meemaken of zien, de waarom-vraag stellen?

Eerst en vooral moeten we niet alle lijden over dezelfde kam scheren. Er is in de wereld veel lijden dat verklaard kan worden door de hebzucht of domheid van de mens. Dan spreek ik over oorlogen, slavernij, honger, woestijnvorming, ... In zo'n geval kan je de vraag stellen: Waarom laat God mensen (of satan – in het geval van Job) toe om zoveel schade aan te richten? Daar gaat het volgende punt over.

Er is ook lijden dat heel moeilijk te verklaren is. Als bijvoorbeeld een kindje sterft zonder menselijke fout (zie bijlage 1). Of als een moeder van drie kinderen een hartstilstand krijgt en sterft. In zo'n gevallen dringt zich heel sterk de vraag op naar een “waarom”. Als God dan zo sterk en machtig is, dan had Hij toch...

Ik geloof dat we onze moeiten mogen uitspreken naar God toe. Ik geloof niet dat de “waarom”-vraag op zich verkeerd is. Tenminste, zolang we de les van Job in het oog houden. We zien dat Job (hfst.30-31) God ter verantwoording roept. Hij is onschuldig en toch heeft God hem slecht behandeld. Het antwoord van God is bijzonder scherp (hfst.38-41): “Wie is eigenlijk degene die alles gemaakt heeft? Wilt gij, Job, Mij in het ongelijk stellen om zelf gelijk te hebben?” Hierop ziet Job zijn fout in. Wij kunnen en mogen God niet ter verantwoording roepen. In Jesaja 40:12-31 vinden we een gelijke boodschap. God is soeverein, m.a.w. autonoom en oppermachtig, Hij hoeft aan ons geen rekenschap af te leggen. Zijn kennis en grootheid is zoveel groter dan de onze. Wie zijn wij om Hem ter verantwoording te roepen...?

Waarom ruimt God slechte mensen nu al niet uit de weg?

Onder slechte mensen worden dan vaak dictators, moordenaars, verkrachters, dieven, ... verstaan. Als God die nu eens allemaal uit de weg ruimde, zou de wereld er toch beter aan toe zijn. Ja? Een tijdje misschien. Denk maar aan het verhaal van Noach. Het was zo erg op de aarde dat God opnieuw wou beginnen. Acht mensen overleefden de zondvloed. En uit die acht mensen zijn er weer dictators, moordenaars, verkrachters en dieven gekomen.

¹ **Elisabeth Elliot** (geboren in 1926) is de vrouw van Jim Elliot. Dit koppel was op zendingswerk in Ecuador, toen Jim, in 1956, door inheemse mannen gedood werd. Elisabeth werkte daarna twee jaar als zendelinge bij de stam, waartoe de moordenaars van haar man behoorden. In 1969 trouwde ze opnieuw, maar na vier jaar huwelijk was ze weer weduwe. Als het gaat over lijden, dan is Elisabeth Elliot iemand die mag spreken uit ervaring.

² Over **Ugo Bassi** (1800-1849) is niet veel informatie te vinden. Hij was een Italiaans prediker (vanaf 1833) die, in Rome, door veel mensen gehoord werd en die bekend was om zijn enthousiasme. In 1848 werd hij aalmoezenier in het leger van de paus. In 1849 werd hij gevangengenomen, voor de krijgsraad gedaagd (terwijl hij nooit wapens had gedragen of gebruikt) en gedood.

Als God de slechte mensen uit de weg zou moeten ruimen, zou Hij iedereen uit de weg moeten ruimen. In elk van ons is er zonde. Bij sommigen minder uitgesproken dan bij anderen.

Dat is niet alles. God heeft ons allemaal een vrije wil heeft gegeven om te kiezen Hem al dan niet lief te hebben. De mens kan dus ook kiezen om alles te doen wat God niet is en niet wil. Dat zien we ook in Matteüs (13:24-31, 36-43). In de wereld groeien kinderen van God op, maar ook kinderen van de boze. Pas bij de voleinding van de wereld wordt er gemaaid.

Is lijden zinvol of zinloos? Ofwel: heeft lijden een doel?

Een heel belangrijke vraag als je over lijden nadenkt. Vooral als je lijden beschouwt als een hinderpaal voor succes in je leven, is het moeilijk in lijden zin of doel te zien.

Heel belangrijk bij de vraag naar zin van het lijden, is het voorbeeld van Jezus. We kunnen Jezus' lijden niet zomaar voorbij gaan. Hij zweette bloed bij de gedachte aan Zijn komend lijden. Zijn lijden aan het kruis was niet alleen lichamelijk, maar ook (en vooral) geestelijk. De woorden "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten" lieten zien dat de relatie tussen de Vader en de Zoon verbroken werd. Wat een lijden! Johannes 12:24 laat zien waarom Jezus dit lijden moest doorstaan. Er kon alleen leven zijn als er dood was. De afbraak van Jezus' leven was noodzakelijk om vrucht voort te brengen.

Elisabeth Elliot geeft in haar boek een heel mooie beeld van lijden, a.h.v. de gaspeldoornstruik. Een struik met doornen, maar... in de bloeiperiode komen er aan elke doorn twee bloemen. De doorn is beeld van het lijden, de pijn, in ons leven. God wil echter uit die doornen iets moois laten groeien. God wil het lijden gebruiken, zodat het niet zinloos is geweest. Dat is een beeld dat we moeten vasthouden. Zoals het lijden van Jezus bedoeld was om het leven te geven aan velen, zo kan God lijden in ons leven ook aanwenden om iets moois te bereiken. Denk aan de blindgeborene in Johannes 9 – Jezus gebruikt die man om Gods heerlijkheid te tonen.

Lijden ter wille van...

1) *Lijden ter wille van onszelf*: zodat we bepaalde dingen leren (Deut.4:24-37, Ps.119:71), om vrucht te kunnen dragen (Joh.15:2), om geestelijk volwassen te worden (Jak.1:4), ...

2) *Lijden ter wille van Gods volk*: zodat zij verlost worden (2 Tim.2:10), om hen moed te geven (Fil.1:14).

3) *Lijden ter wille van de wereld*: zodat Jezus' leven in ons zichtbaar wordt (2 Kor.4:7-11), zodat duidelijk wordt hoe groot en heerlijk God is (Joh.9:3).

4) *Lijden ter wille van Christus*: om deel te hebben aan Zijn lijden (1 Pet.4:12-13, Fil.1:29), om deel te hebben aan Zijn heerlijkheid (Rom.8:17-18, Heb.2:9-10)

Straft God ons voor dingen die we misdaan hebben?

Dit is mogelijk. We zien in 1 Korintiërs 11:17-34 dat mensen ziek zijn en zelfs sterven, omdat ze bij het avondmaal zich volstoppen met voedsel en drank. We zien daar gevolgen van hun zonde.

In Hebreëen 12:5-8 wordt gesproken over tuchtiging van God. Hij beschouwt ons als zonen en dochters die getuchtigd moeten worden. We mogen niet vergeten wat de reden van de tuchtiging is. God wil ons daarmee op het rechte pad brengen of houden. Dit lijkt op het snoeien, waar Johannes 15:2 over spreekt. God moet hetgeen in ons leven overtollig is, wegdoen, om ervoor te zorgen dat we vrucht dragen. We moeten de tuchtiging dus niet beschouwen als een straf voor de zonde, maar eerder als een duw in de goede richting.

Ik wil hierbij ook 1 Johannes 1:9-10 benadrukken. God is getrouw om onze zonden te vergeven. Wij hebben een God, die ons liefheeft, ons op het juiste pad wil brengen en onze fouten wil vergeven. Hij staat niet constant met een dreigende vinger te zwaaien! Let op, Hij vindt het erg als wij in de fout gaan, maar dat wil niet zeggen dat Hij graag wraak uitoefent en ons graag wil pijnigen. Dat zou een fout beeld van onze liefdevolle God zijn.

Kunnen we God volgen, zonder te lijden?

Hiervoor is Johannes 12:24 al aangehaald. In de natuur moet een zaadje eerst sterven (kapot gaan) om vrucht voort te brengen. Jezus heeft ons het voorbeeld gegeven van de noodzaak van te sterven vooraleer er leven kon komen (lees: vooraleer wij gered konden worden).

Wat houdt dat sterven, om leven voort te brengen, in? Een uitdrukking die daarbij nogal eens gebruikt wordt, is "sterven aan jezelf". Wij moeten onze eigen goesting, onze eigen wil opzij zetten voor Gods wil. Veel christenen hebben daar angsten voor: angst dat God hen niet toelaat om het huis te kopen dat ze willen; angst om bezittingen of vrije tijd op te moeten geven; angst om te falen in het doen wat God wil (en er dan maar niet aan beginnen); angst voor de toekomst van de kinderen (zullen ze wel krijgen wat ze nodig hebben). Is deze angst gegrond? Natuurlijk niet (Rom.9:33,10:11; 1 Pet.2:6). Verder in 1 Petrus 2 schrijft Paulus dat wij een volk Gods ten eigendom zijn. Zou God Zijn volk zomaar aan haar lot overlaten? Denk hierbij ook aan wat Jezus zegt over de vogels en de leliën (Matt.6:25-34). Het gebed van Blaise Pascal (bijlage 2) past hier ook bij.

Als we het hebben over lijden, dan moeten het ook hebben over vervolging. Vervolging is normaal in het leven van een christen. In 2 Timoteüs 3:12 zegt Paulus het zo: "Allen die in Jezus Christus godvruchtig willen leven, zullen vervolgd worden." Jezus heeft dit ook gezegd (Joh.15:18-16:4). Vervolging kan heel duidelijk zijn – denk maar aan Noord-Korea of Saudi-Arabië of Wie christen is en gepakt wordt door de politie, gaat naar de gevangenis en/of wordt gemarteld. Vervolging kan ook op een verdoken manier – denk maar aan België. Wij kennen vervolging, in de zin dat wij zoveel materiële overvloed hebben, dat God naar de achtergrond verdwijnt. Wij kennen ook een soort psychologische vervolging. De media,

scholen, zelfs sommige overheden verkondigen: “Wie gelooft er nu nog in de Bijbel? Wie gelooft er nu nog in de schepping? Wie durft nog te zeggen dat er iets mis is met het praktiseren van homoseksualiteit? Of wie durft nog opmerkingen te maken bij abortus en euthanasie? Naïevelingen, intoleranten!!!”

Hoe moeten we omgaan met lijden?

De eerste opmerking is dat we altijd moeten blijven zien op Gods kracht, hulp, trouw, leiding. Ik weet wel dat dit mooie woorden zijn, maar dat het op momenten dat het echt moeilijk gaat, bijna onmogelijk is om deze woorden te zeggen. Toch geloof ik dat God dit in ons kan leggen. Een van de mooiste voorbeelden in de Bijbel vind ik Habakuk 3:17-19. Ondanks alles, zal ik juichen, want de Here is mijn kracht. Hier horen ook gedeelten als Matteüs 6:25-34 bij. Als God zelfs zorgt voor de vogels en de leliën, zou Hij dan niet voor ons zorgen? Er zijn ook veel verzen die spreken over Gods trouw, in welke situatie we ons ook bevinden (Klaagliederen 3:22-23 – in miserie; 1 Joh.1:8-9 – in zonde; 1 Kor.1:8-9 – om stand te houden). Psalm 73:23-24 spreekt van Gods leiding in ons leven. De Bijbel barst van de beloften dat God in lijden (op welke manier dan ook) bij ons zal zijn.

De tweede opmerking is er eentje die ik zelf altijd moeilijk gevonden heb. Op een aantal plaatsen in de Bijbel wordt gezegd dat lijden o.w.v. het christen zijn, “zalig zijn” is, dat je ermee verblijd moet zijn (Hand.5:41, Fil.1:29, 1 Pet.4:13-14). Ik kan dit verstandelijk begrijpen, omdat je bij lijden o.w.v. Christus, iets vergelijkbaars meemaakt als Christus en dat Christus op zo’n moment heel dicht bij je is.

Bijlage 1: Het overlijden van een kind (Brieven van Samuel Rutherford³, gedeelte van brief 309, 1645, uit “Lijden is niet voor niets” van Elisabeth Elliot, uitgegeven bij Gideon)

De genade roeit de gevoelens van een moeder/vader niet uit, maar legt ze op zijn pottenbakkersschijf die alle dingen nieuw maakt, opdat zij gelouterd worden. Om die reden is het u toegestaan verdriet te hebben om een gestorven kind, al moet dat binnen bepaalde grenzen blijven. Zij die door de Heer verlost zijn, hebben geen macht of heerschappij over hun verdriet en andere gevoelens, en kunnen niet naar eigen goeddunken kwistig strooien met de werken van Christus... Hij geeft u opdracht te wenen; die Hemelse Vorst nam een mensenhart naar de hemel, om een barmhartig Hogepriester te zijn. De beker waaruit gij drinkt, stond aan de lippen van Jezus, en Hij dronk ervan... Gij moet niet denken dat uw dierbare dochter slecht af is, nu ze gestorven is. Ze is nu omringd met goud in plaats van met koper en messing; ze heeft het tijdelijke leven verwisseld voor het eeuwige leven. Uw enige probleem moet zijn dat ze te snel is gestorven, te jong, in de ochtend van haar leven. Maar de oppermachtige moet uw gedachten tot zwijgen brengen. Ik heb me in eenzelfde situatie bevonden: ik had slechts twee kinderen en beide zijn al dood sinds ik hierheen kwam. De oppermachtige en onbetwistbare Schepper aller dingen geeft u geen rekenschap van zijn daden. De goede Landman kan zijn rozen plukken en zijn leliën verzamelen midden in de zomer, maar naar mijn mening, ook aan het begin van de eerste zomermaand. Hij kan jonge bomen overplanten van de lager gelegen naar de hoger gelegen gronden, waar ze meer zon krijgen en frissere lucht, in elk jaargetijde. Zijn werken behoren Hem toe. De Schepper van tijd en winden bracht de natuur genadig

³ **Samuel Rutherford** (1600-1661) was theoloog en auteur. Hij heeft bekendheid gekregen door een paar boeken door zijn brieven. Over die brieven zei Spurgeon: “Als we dood en verdwenen zijn, laat dan de wereld weten dat Spurgeon de brieven van Rutherford beschouwde als het dichtst bij inspiratie, dat gevonden kan worden in alle geschriften van zuivere mannen.”

letsel toe (als ik dat woord mag gebruiken), door de passagier zo vroegtijdig op zijn plaats van bestemming te brengen.

Aanvulling van Elisabeth Elliot: *De meest diepgaande lessen komen voort uit de diepste wateren en de heetste vuren. Eén van Gods geweldigste gaven, het ouderschap, brengt altijd de gave van het lijden met zich mee, opdat wij vernederd worden en ons geloof gelouterd wordt als goud in het vuur.*

Bijlage 2: Een gebed van Blaise Pascal (uit "Lijden is niet voor niets" van Elisabeth Elliot, uitgegeven bij Gideon)

Ik bid noch voor gezondheid, noch voor ziekte, leven noch dood. Liever bid ik U, dat Gij wilt beschikken over mijn gezondheid, mijn ziekte, mijn leven en mijn dood, voor uw eer en mijn behoud, voor de bruikbaarheid door uw kerk en uw heiligen, tot wie ik hoop te behoren. Gij alleen weet wat raadzaam is voor mij. Gij zijt de Oppermachtige Meester. Doe wat U welgevallig is. Geef mij, of neem weg van mij. Voeg mijn wil naar de uwe, en geef dat ik met een nederige en volkomen overgave, en in heilig vertrouwen, mijzelf geheel en al tot uw beschikking mag stellen.